

در یادداشتی از بهمن اکبری، رایزن فرهنگی سابق ایران

تجلی هم‌افزایی ملی و دینی: نقش دفاع مقدس در شکل‌گیری هویت جدید ایرانی-اسلامی

از دیدگاه آیت‌الله خامنه‌ای، اسلامیت و ایرانیت دو پایه هویت ملت ایران‌اند که با هم رشد کرده و در بزنگاه‌های تاریخی، از جمله دوران دفاع مقدس، به نیرویی واحد برای مقاومت و پیروزی تبدیل شده‌اند.

به گزارش خبرنگاران گروه جامعه گزارش خبر، در یادداشتی از بهمن اکبری، رایزن فرهنگی سابق ایران در عمان با محوریت «تجلی هم‌افزایی ملی و دینی: نقش دفاع مقدس در شکل‌گیری هویت جدید ایرانی-اسلامی» آمده است:

هویت ملی، پیوندی ناگسستنی با سرنوشت تاریخی هر ملت دارد. در ایران، هویتی دولایه و پویایی وجود دارد: اسلامیت و ایرانیت. برخی این دو را در تضاد می‌بینند، اما تجربه تاریخی به‌ویژه در دوران دفاع مقدس نشان می‌دهد که این دو عنصر، نه تنها در تعارض نبوده‌اند، بلکه به صورت مکمل در کنار یکدیگر ایستاده و نیرویی عظیم برای مقاومت، پیشرفت و پیروزی ملی فراهم کرده‌اند.

مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، از جمله اندیشمندانی است که در بیانات متعدد، به‌طور عمیق به رابطه این دو مؤلفه هویتی پرداخته‌است. ایشان تأکید دارند که رمز پایداری ملت ایران، در تلفیق و هم‌افزایی میان این دو ریشه فرهنگی و اعتقادی نهفته است.

۱. اسلام و ایران در جایگاه تضاد نیستند

رهبر انقلاب اسلامی در واکنش به القائات دشمنان مبنی بر تقابل هویت دینی و ملی، به‌صراحت می‌فرمایند: «آن کسانی که در تبلیغات خود سعی می‌کنند ایران را در مقابل اسلام قرار بدهند، در خط دشمن حرکت می‌کنند... ایران و اسلام نه فقط ضد یکدیگر نیستند، بلکه ایران با اسلام زنده شد، عزت پیدا کرد.» (بیانات در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۲۳ آذر ۱۳۸۴)

این نگاه بر آن استوار است که ملت ایران از اسلام ضربه نخورده، بلکه با ورود اسلام، بُعدی تازه از حیات و تمدن را تجربه کرده است؛ به‌طوری‌که ایران توانست یکی از ستون‌های تمدن اسلامی شود.

۲. دفاع مقدس؛ تجلی عینی وحدت اسلامیت و ایرانیت

دوران جنگ تحمیلی (۱۳۵۹ تا ۱۳۶۷) از نظر رهبر انقلاب، نقطه اوج هم‌افزایی هویت دینی و ملی است. ایشان در سالگردهای مختلف دفاع مقدس، بارها به این نکته اشاره کرده‌اند که ملت ایران با ترکیبی از غیرت ملی و ایمان اسلامی به میدان آمد:

«ما در دوران دفاع مقدس، یک نمونه درخشان از هم‌افزایی اسلام و ایران را مشاهده کردیم. ایمان اسلامی، عشق به شهادت، و نیز عرق ملی و حس دفاع از سرزمین، همه با هم، ملت ما را بسیج کرد.» (بیانات در مراسم سالگرد ارتحال امام خمینی (ره)، ۱۴ خرداد ۱۳۹۰)

درهم تنیدگی این دو عنصر، نه تنها موجب پیروزی شد، بلکه عاملی شد برای شکل‌گیری هویت جدیدی در ایران که هم دارای باور دینی بود و هم بر افتخارات تاریخی و فرهنگی ملی تکیه داشت.

۳. تلاش دشمن برای دوگانه‌سازی هویتی

یکی از محورهای ثابت در بیانات آیت‌الله خامنه‌ای، افشای پروژه دشمن در ایجاد شکاف هویتی است. به باور ایشان، دشمن سعی دارد با تحریک "ملی‌گرایی افراطی" یا "اسلام‌ستیزی پنهان"، ملت ایران را از درون تهی کند: «یکی از سیاست‌های دشمن، جدا کردن اسلام از ایران است. یک وقت می‌گویند به جای اسلام، ایران‌دوستی را ترویج کنید؛ یک وقت هم ایران را فدای اسلام نکنید. این‌ها حرف دشمن است. دشمن می‌خواهد مردم ایران را از هویت واقعی خود جدا کند.» (بیانات در دیدار جمعی از معلمان، ۱۱/۰۲/۱۳۹۸)

از این دیدگاه، راه مقابله با جنگ نرم دشمن، تقویت هویت دولایه ملت ایران است: هم پاسداشت میراث تاریخی و فرهنگی، و هم پایبندی به اصول و ارزش‌های اسلامی.

۴. ایران، بستر تمدن نوین اسلامی

رهبر انقلاب، در گفتمان‌سازی خود درباره تمدن نوین اسلامی نیز نقش تاریخ و فرهنگ ایرانی را نادیده نمی‌گیرند، بلکه آن را یکی از زمینه‌های اصلی تحقق این آرمان می‌دانند: «تمدن نوین اسلامی بدون پشتوانه عظیم فرهنگی و تاریخی ملت ایران قابل تصور نیست. ملت ما در طول قرون، هم دین را حفظ کرده و هم فرهنگ را.» (بیانات در دیدار دانشجویان، ۱۲/۰۴/۱۳۹۵)

به عبارت دیگر، تمدن آینده اسلام، بر دوش ملتی است که هم ایرانی است و هم مسلمان؛ هر دو عنصر در ساخت این تمدن نقش دارند.

از دیدگاه آیت الله خامنه‌ای، اسلامیت و ایرانیت دو پایه هویت ملت ایران‌اند که با هم رشد کرده و در بزنگاه‌های تاریخی، از جمله دوران دفاع مقدس، به نیرویی واحد برای مقاومت و پیروزی تبدیل شده‌اند. دشمنان با شناخت این نقطه قوت، سعی در ایجاد گسست در آن دارند. راه پیروزی آینده، حفظ این پیوند و تقویت آن است.

منبع: تسنیم